

Föreskrifter om ändring i Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SKSFS 2011:7) till Skogsvårdslagen;

SKSFS 2013:2 Utkom från trycket
den 17 januari 2014

beslutade den 17 december 2013

Sakord: Skogsvård

Skogsstyrelsen föreskriver, med stöd av 30 § skogsvårdsförordningen (1993:1096) samt efter samråd med Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet, i fråga om Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SKSFS 2011:7) till Skogsvårdslagen

dels att 7 kap. 5 och 6 §§ ska upphöra att gälla,

dels att 7 kap. 1, 8, 18, 19, 21, 26, 31 och 34 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 7 kap. 19 § ska ha följande lydelse och att rubriken närmast före 7 kap. 5 och 6 §§ ska sättas närmast före 7 kap. 33 a § och att det i föreskrifterna och allmänna råden ska införas en ny paragraf, 7 kap. 33 a § samt en ny bilaga 4.

Vidare beslutar Skogsstyrelsen att de allmänna råden till 30 § skogsvårdslagen ska upphöra att gälla samt att 7 kap. 8, 17, 19, 21 och 26 §§ i dessa föreskrifter ska ha följande lydelse.

7 kap. Hänsyn till naturvården, kulturmiljövården och rennärningen

1 § Dessa föreskrifter om den hänsyn som ska tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen gäller vid all skötsel av skog på mark som omfattas av skogsvårdslagen.

5 § *Har upphävts genom (SKSFS 2013:2)*

6 § *Har upphävts genom (SKSFS 2013:2)*

8 § Vid all avverkning ska av hänsyn till arter, kulturmiljön och landskapsbilden buskar och enstaka träd, trädsamlingar och döda träd lämnas kvar.

Allmänna råd till 7 kap. 8 §

Exempel på träd, buskar och döda träd som bör lämnas kvar är;

- äldre vindfällen, högstubbar och torrakor,
- äldre träd invid ägo gränser och myrstackar,
- äldre lövträd i barrskog som t.ex. ek, bok, asp, sälg och björk,
- hassel, lind, lönn, ask och alm
- ovanliga träd och buskar, t.ex. idegran, lundalm, vresalm, getapel, tibast och hagtorn,
- genetiskt märkliga träd, t.ex. ormgran och flikbladig björk,
- levande eller döda träd, stubbar och lågor med öppna brandljud,
- biologiskt värdefulla träd som kan utgöra livsmiljö eller boplats för skyddsvärda arter och med koppling till tidigare trädgeneration t. ex gamla tallar, granar, lövträd,

- *bärande träd, vårdträd, kulturväxter som t.ex. träd och buskar till prydnad och hushållning samt träd som tidigare hamlats liksom äldre vidkroniga träd i igenvuxna kulturmarker,*
- *träd med namn, tradition och/eller spår av äldre kultur, t.ex. träd med ristningar eller barktäkt, samt*

En viss andel av både gran- och tallstubbar samt samtliga stubbar av lövträd bör lämnas vid stubbskörd

Framtida miljövärden kan utvecklas och främjas genom att koncentrera åtgärder som högkapning, stamläggning och ringbarkning samt genom att ställa träd gruppvis på utvalda utvecklings- eller hänsynsytor.

När trädgrupper lämnas på hyggesytan bör de för att minska risken för stormfällning efter avverkning i möjligaste mån sparas intill stormkänsliga träd med höga värden.

Inom områden som inte påverkats av kalavverkning och som därför varit kontinuerligt trädbevuxna under flera trädgenerationer bör buskar och träd eller trädsamlingar lämnas kvar på så sätt att den ekologiska kontinuiteten så långt som möjligt bevaras.

Inom områden som har betydelse för landskapsbild, rekreation, friluftsliv och turism och inom områden som har estetiska värden bör träd eller trädsamlingar lämnas kvar så att dessa värden så långt som möjligt bevaras.

Allmänna råd till 7 kap. 17 §

Exempel på vad som kan vara hänsynskrävande biotoper i skogen är

- *örtrika områden längs dråg, bäckar, åar och andra vattendrag,*
- *kärr och småvatten,*
- *områden vid källor och källpåverkad mark,*
- *strand- och sumpskogar med naturskogskaraktär,*
- *äldre skog på uddar och mindre öar i hav, sjöar, vattendrag och myrmarker,*
- *raviner, klyftor och blockmarker samt berg- och rasbranter,*
- *äldre hällmarksskog,*
- *äldre sandtallskogar med påtagligt inslag av mycket gamla träd,*
- *naturskogsrester,*
- *yngre brandfält,*
- *äldre trädbestånd med påtagligt stor mängd hänglav eller död ved,*
- *örtrika bestånd på kalkrika marker,*
- *äldre hassellundar,*
- *tidigare åkerholmar som ingår i skogsmark,*
- *brynmiljöer i anslutning till öppen jordbruksmark,*
- *äldre skogsbeten, samt*
- *igenvuxna hagmarker och lövängar som varit trädbevuxna under flera trädgenerationer.*

Med kulturmiljö bör här avses en miljö som historiskt påverkats av människan. Kulturmiljön kan innefatta både enskilda objekt såväl som stora landskapsavsnitt och utgör en del av kulturarvet.

Med kulturlämning bör här avses väl avgränsade lämningar efter människors verksamhet som tillkommit efter år 1850 och som inte bedöms som fornlämningar, vilka även benämns som övriga kulturhistoriska lämningar.

Exempel på vad som kan vara kulturmiljöer och kulturlämningar i skogen är

- *slåttermyrar och översilningsängar inklusive dämmen och kanaler,*
- *husgrunder, övergivna torpställen med inägomark, förvildade trädgårdar och fäbodvallar,*
- *röjningsrösen, stenvägar och äldre färdvägar, stigar med namn och tradition samt rösnings- och ristningar,*
- *kvarnar, sågar, smedjor och anordningar för flottning vid vattendrag,*
- *kolningsanläggningar och tjärframställningsplatser, samt*
- *kulturlämningar efter äldre tiders renskötsel.*

Träd som på grund av vidtagen skötsel av skog riskerar att falla och därmed orsaka skador bör tas bort från kulturlämningar såvida dessa träd inte har mycket höga naturvärden.

Stubbskörd bör inte ske i och invid hänsynskrävande biotoper, kulturmiljöer och kulturlämningar.

18 § För områden och kulturmiljöer (fornlämningar) som omfattas av 7 kap. miljöbalken (1998:808) respektive 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950) gäller nämnda bestämmelser i stället för dessa föreskrifter.

Hänsyn till arter

19 § Skador till följd av skogsbruksåtgärder ska förhindras eller begränsas i livsmiljöer och på substrat där det förekommer prioriterade fågelarter, vilka framgår av bilaga 4, samt arter markerade med N och n i bilaga 1 till artskyddsförordningen (2007:845) eller som betecknas som akut hotade, starkt hotade, sårbara eller nära hotade.

I artskyddsförordningen finns regler om artskydd.

Allmänna råd till 7 kap. 19 §

Med skador bör här även avses avsiktligt dödande, störande, förstörande av ägg eller skadande eller förstörande av djurens fortplantningsområden eller viloplats.

Arter som omfattas av artskyddsförordningen eller som betecknas som akut hotade, starkt hotade, sårbara eller nära hotade förekommer ofta i hänsynskrävande biotoper, men också på lokaler som inte påtagligt avviker från omgivande skog, som exempelvis i ädellövskogar, låg- och hörgörtbarrskogar, kalkmarksskogar och sandbarrskogar.

Information om vilka arter som kan vara akut hotade, starkt hotade, sårbara och nära hotade kan fås bl a från gällande rödlista¹.

För däggdjur och fåglar infaller fortplantningstiden normalt under perioden den 1 mars–31 juli. För havsörn och kungsörn börjar den känsliga perioden redan omkring den 1 januari. I Västerbottens och Norrbottens län bör havsörn och kungsörn skyddas från störningar mellan den 1 februari och den 31 augusti. Bivråk bör anses störningskänslig till den 31 augusti i hela landet.

21 § Skyddszoner med träd och buskar ska lämnas kvar vid skötsel av skog i sådan utsträckning som behövs av hänsyn till arter, vattenkvalitet, kulturmiljö, kulturlämningar och landskapsbild.

¹ Rödlistan arbetas fram av Artdatabanken, ca vart femte år, men beslutas av Naturvårdsverket.

Allmänna råd till 7 kap. 21 §

Exempel på miljöer som kan behöva skyddszoner är områden med hänsynskrävande biotoper, kulturmiljöer och kulturlämningar.

Utformning av skyddszoner med hänsyn till vattenkvalitet samt arter i och kring hav, sjöar, vattendrag, samt blöta marker, t.ex. våtmarker och myrar bör ske utifrån arters känslighet och behov samt mark- och vattenförhållanden. Detta kan t.ex. ske genom att vegetation lämnas för att bibehålla beskuggning och näringsupptag samt stabilisering av mark.

Utformning av skyddszoner med hänsyn till rekreation och friluftsliv bör ske utifrån upplevelsevärden och med utgångspunkt från de aktiviteter som bedrivs.

Utformning av skyddszoner med hänsyn till arter på fastmark, såsom t.ex. ravinmiljöer och risbon, bör ske utifrån arters eller miljöers egenskaper t.ex. genom att säkerställa beskuggning eller solinstrålning, samt att motverka kanteffekter.

Utformning av skyddszoner med hänsyn till kulturmiljöer och kulturlämningar bör ske utifrån t.ex. kulturarvet och upplevelsevärdet. Detta kan t.ex. ske genom att körning, markberedning och plantering undviks.

I anslutning till hav, sjöar, vattendrag och fuktiga miljöer samt kulturmiljöer jordbruksmark och bebyggelse kan utvecklande av miljövärden ske. Vid föryngringsavverkning mot vatten kan detta ske genom t.ex. att skyddszonen efter avverkning lämnas oplanterad alternativt planteras med trädslag som bevarar eller utvecklar natur- eller kulturmiljövärden.

I samband med röjning kan det ske t.ex. genom att barrträd röjs bort för att gynna lövträd och buskar och i gallring kan det ske t.ex. genom luckhuggning för att gynna ett lövuppslag. Syftet bör vara att på sikt erhålla en olikåldrig flerskiktad zon mot vatten, med för växtplatsen lämplig artsammansättning.

I anslutning till t.ex. kulturmiljöer, jordbruksmark eller bebyggelse kan det ske t.ex. genom plantering av för lokalen lämpliga trädslag, samt röjning och gallring för att öppna upp och släppa in ljus. Grova träd, lövträd, samt bärande träd och buskar bör gynnas.

26 § När skogsgödsling utförs ska det ske så att skador förhindras eller begränsas.

*Allmänna råd till 7 kap. 26 §**1. Allmänt*

Dessa allmänna råd bör tillämpas på konventionell användning av kvävegödselmedel.

Med konventionell användning av kvävegödselmedel avses att:

- det gödslade beståndet utgörs av frisk, välsluten, gallringsskog, äldre skog (ännu inte slutavverkningsmogen) eller slutavverkningsmogen skog,*
- maximalt 200 kg kväve i form av mineralgödselmedel tillförs vid ett och samma tillfälle,*
- det ska gå minst 8 år till omgödsling sker eller 10 år till föryngringsavverkning.*

Med kvävegödselmedel avses i dessa allmänna råd kalkkammonsalt peter, d.v.s. handelsgödselmedel som innehåller kväve, kalcium och magnesium och där kväve är det viktligt dominerande näringsämnet.

Dessa allmänna råd bör även tillämpas vid användning av organiska kvävegödselmedel, vad avser maximala givor för kväve i skilda områden, samt

marker och områden som inte bör kvävegödsas. Andra restriktioner för användning av gödselmedel, t ex avseende innehåll av skadliga ämnen, behandlas inte i dessa allmänna råd.

De begränsningar som anges i dessa allmänna råd gäller inte gödsling för forsknings- och försöksverksamhet eller för att förbättra marktillståndet efter matjords- eller grustäkt

Nedanstående begränsningar bör iakttas för att minimera risken för att kvävegödsling ska bidra till:

- försurning av vatten och mark,
- kväeutlakning och kraftigt förhöjda halter av oorganiskt kväve i yt- och grundvatten,
- en riskabelt stor uppbyggnad av markens kväveförråd,
- utslagning eller störning av särskilt känsliga arter,
- skador på forn- och kulturlämningar.

2. Begränsningar i olika delar av landet

Inom område 1 bör skogsgödsling med kvävegödselmedel på fastmark inte ske.

Område 1 omfattar I, K, M och N län samt delar av F (Gislaved, Gnosjö, Jönköping, Mullsjö, Nässjö, Sävsjö, Vaggeryd och Värnamo kommun), G (Alvesta, Lessebo, Ljungby, Markaryd, Tingsryd, Växjö och Älmhult kommun), H (Borgholm, Emmaboda, Mörbylånga och Torsås kommun) och O län (Ale, Alingsås, Bollebygd, Borås, Essunga, Falköping, Färgelanda, Göteborg, Herrljunga, Härryda, Kungälv, Lerum, Lilla Edet, Lysekil, Mark, Munkedal, Mölndal, Orust, Partille, Sotenäs, Stenungsund, Strömstad, Svenljunga, Tanum, Tjörn, Tranemo, Trollhättan, Uddevalla, Ulricehamn, Vårgårda, Vänersborg och Öckerö kommun).

Inom område 2 bör skogsgödsling med kvävegödselmedel på fastmark inte ske. På marker där gran är det dominerande trädslaget och där grenar och toppar, inklusive barr, skördats eller planeras att skördas i samband med föryngringsavverkning, kan dock skogsgödsling ske med maximalt 150 kg kväve per hektar under en skogsgeneration.

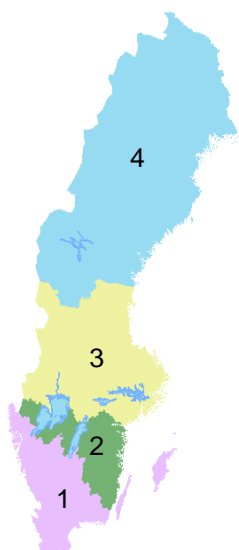
Område 2 omfattar E län och delar av F (Aneby, Eksjö, Habo, Tranås och Vetlanda kommun), G (Uppvidinge kommun), H (Hultsfred, Högsby, Kalmar, Mönsterås, Nybro, Oskarshamn, Vimmerby och Västervik kommun) och O län (Bengtsfors, Dals-Ed, Grästorp, Gullspång, Götene, Hjo, Karlsborg, Lidköping, Mariestad, Mellerud, Skara, Skövde, Tibro, Tidaholm, Töreboda, Vara och Åmål kommun).

Inom område 3 bör skogsgödsling på fastmark inte utföras med mer än totalt 300 kg kväve per hektar under en skogsgeneration.

Område 3 omfattar AB, C, D, S, T, U, W och X län.

Inom område 4 bör skogsgödsling på fastmark inte utföras med mer än totalt 450 kg kväve per hektar under en skogsgeneration.

Område 4 omfattar AC, BD, Y och Z län.

Områdesindelning för begränsning av skogsgödsling**3. Marker som inte bör gödulas**

Kvävegödsling av skogsmark bör ståndortsanpassas och inte utföras på följande marker:

- *marker med högre ståndortsindex än G 30,*
- *brunjordar och övergångsjordar med skogstyperna högört och lågört,*
- *marker med lägre ståndortsindex än T 16,*
- *torvmarker*
- *lavmarker,*
- *grunda jordar som också är genomsläppliga,*
- *marker med skenhälla,*
- *fastmarker med välförmultnat kärrtorvlager,*
- *utströmningsområden och blöta marker*
- *hänsynskrävande biotoper,*
- *kulturmiljöer och kulturlämningar, där kvävegödsling kan ha en negativ påverkan på de värden som ska skyddas*

Lavmarker är ståndorter där lavarna upptar mer än 25 % av bottenskiktet och innefattar markvegetationstyperna lavtyp och lavrik typ. Grunda jordar är marker med riklig hällförekomst eller med genomsnittligt jorddjup mindre än 25 cm. Med jorddjup avses här avstånd från markytan till berggrund. Till genomsläppliga jordar räknas sedimentjordar från grovsand och grövre markttextur samt sandig morän och grövre jordarter. Torvmark är jordar med minst 30 cm tjockt humusskikt.

4. Områden inom vilka kvävegödsling inte bör ske samt skyddszoner till dessa

Vid skogsgödsling bör gödselmedel inte spridas över de områden som anges i nedanstående tabell. Dessutom bör ogödslade skyddszoner lämnas mot sådana områden. Mindre avvikelser kan dock tolereras inom skyddszonen dock högst motsvarande 10 kg gödselmedel per hektar.

Gödselmedel bör inte spridas över	Skyddszonens minsta bredd i meter
Sjö och vattendrag som är vattenförande året runt	25
Våtmarker med mycket höga eller höga natur- och kulturvärden (motsvarande klass 1 och 2 i våtmarks- och sumpskogsinventeringen)	25
Formellt skyddad mark	25
Hänsynskrävande biotoper	25

Dessutom bör en gödslingsfri zon på 25 meter lämnas mot tomtmark och på 10 meter mot annans mark och väg. För vattendrag som inte är vattenförande året runt, samt vattenförande diken, bör gödsling utföras så att gödselmedel inte hamnar i vattendraget eller diket.

Med formellt skyddad mark avses i dessa allmänna råd områden som omfattas av bestämmelserna i 7 kap. miljöbalken (exempelvis naturreservat, biotopskydd och vattenskyddsområde) samt områden med naturvårdsavtal. Skogsgödsling inom eller i anslutning till Natura 2000 områden får inte – utan länsstyrelsens tillstånd – på ett betydande sätt påverka miljön inom det avgränsade området.

5. Anpassning av spridningen inom heterogena områden

Vid spridning av gödselmedel över heterogena områden med partier som inte bör gödslas bör spridningsmetoderna anpassas så att spridning över sådana partier undviks.

6. Tidpunkt för spridningen

Spridning av kvävegödselmedel bör inte ske:

- då väderleksförhållanden i kombination med mark- och vattenförhållanden gör att risken bedöms vara stor för att tillfört kväve hamnar på olämplig plats,*
- på tjälad eller snötäckt mark,*
- vid snösmältning.*

31 § Skyddsdikning och rensning av diken ska avslutas innan de når sjöar och vattendrag eller åtgärder vidtas så att skadlig slamtransport förhindras.

Prioritering av hänsyn

33 a § En prioritering får endast göras om det inte är möjligt att inom intrångsbegränsningen ta all den hänsyn till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen som krävs under 7 kap. dessa föreskrifter.

Vid förekomst av prioriterade fågelarter enligt bilaga 4 eller arter som är markerade med N eller n på bilaga 1 till artskyddsförordningen (2007:845) ska hänsynen anpassas till arternas särskilda behov.

För att bevara livsmiljöer, vilda djur, växter² samt vilda fåglar³ och för att bibehålla eller förbättra vattenkvaliteten i sjöar och vattendrag⁴ ska följande prioriteras.

² Miljöbalken (1998:808) och skogsvårdslagen (1979:429)

³ Artskyddsförordningen (2007:845)

⁴ Miljöbalken (1998:808) och förordning (2004:660) om förvaltning av kvalitén på vattenmiljön

- hänsynskrävande biotoper
- gamla och/eller grova träd, äldre döda träd, samt äldre lövträd i barrdominerade bestånd
- skyddszoner mot sjöar och vattendrag.

34 § Om föreskrifterna inte har följts och detta medför skada ska följande åtgärder vidtas.

1. Kulturmiljöer och kulturlämningar som omfattas av skogsvårdslagen ska om möjligt återställas om körskador och spår efter markberedning uppstått. Kulturmiljöer och kulturlämningar ska rensas från täckande röjnings-, hyggesrensings- och avverkningsrester, så att lämningarna är väl synliga vid kommande åtgärder.
2. Allmänt nyttjade stigar samt permanenta spår och leder ska lagas och rensas från röjnings-, hyggesrensings- och avverkningsrester samt planterade plantor.
3. Vattendrag och diken ska rensas från röjnings-, hyggesrensings- och avverkningsrester och deras naturliga lopp återställas efter körskada om återställandet inte innebär en ökad negativ påverkan på vattenkvaliteten. Diken ska rensas från virke som lagts i för överfart och felaktigt avslutade diken som orsakar skadlig slamtransport ska åtgärdas.
4. Barrträdsplantor som planterats ska tas bort från skyddszoner på nedlagd jordbruksmark.
5. Allvarliga körskador ska återställas om återställandet inte innebär en ökad negativ påverkan på vattenkvaliteten. Detsamma ska gälla andra skador på mark och vatten som innebär skadligt läckage av slam, näring eller tungmetaller till sjöar, vattendrag eller diken, till följd av skötsel av skog.

Denna författning träder i kraft den 1 mars 2014.

MONIKA STRIDSMAN

Gunilla Kock Hansson
(Enheten för lag och områdesskydd)

Bilaga - 4 – Prioriterade fågelarter**Tabell 9. 7 kap. 19 och 33 a §§**

Vetenskapligt namn	Svenskt namn
<i>Gavia stellata</i>	smålom
<i>Cygnus cygnus</i>	sångsvan
<i>Anser fabalis</i>	sädgås
<i>Anas acuta</i>	stjärtand
<i>Mergellus albellus</i>	salskrake
<i>Pernis apivorus</i>	bivråk
<i>Milvus milvus</i>	röd glada
<i>Milvus migrans</i>	brun glada
<i>Haliaeetus albicilla</i>	havsörn
<i>Circus cyaneus</i>	blå kärnhök
<i>Buteo lagopus</i>	fjällvråk
<i>Aquila chrysaetos</i>	kungsörn
<i>Pandion haliaetus</i>	fiskgjuse
<i>Falco peregrinus</i>	pilgrimsfalk
<i>Falco columbarius</i>	stenfalk
<i>Tetrao urogallus</i>	tjäder
<i>Bonasa bonasia</i>	järpe
<i>Tetrao tetrix</i>	orre
<i>Grus grus</i>	trana
<i>Actitis hypoleucos</i>	drillsnäppa
<i>Columba oenas</i>	skogsduva
<i>Cuculus canorus</i>	gök
<i>Surnia ulula</i>	hökuggla
<i>Glaucidium passerinum</i>	sparvuggla
<i>Strix nebulosa</i>	lappuggla
<i>Strix uralensis</i>	slaguggla
<i>Asio flammeus</i>	jorduggla
<i>Aegolius funereus</i>	pärluggla
<i>Bubo bubo</i>	berguv
<i>Caprimulgus europaeus</i>	nattskärna
<i>Apus apus</i>	tornsvala
<i>Jynx torquilla</i>	göktyta
<i>Picus canus</i>	gråspett
<i>Picus viridis</i>	gröngöling
<i>Dryocopus martius</i>	spillkråka

Vetenskapligt namn	Svenskt namn
Dendrocopos leucotos	vitryggig hackspett
Dendrocopos minor	mindre hackspett
Picoides tridactylus	tretåig hackspett
Lullula arborea	trädlärka
Phylloscopus trochiloides	lundsångare
Phylloscopus collybita abietinus	nordlig gransångare
Regulus ignicapillus	brandkronad kungsfågel
Ficedula parva	mindre flugsnappare
Ficedula albicollis	halsbandsflugsnappare
Poecile palustris	entita
Poecile montanus	talltita
Poecile cinctus	lappmes
Oriolus oriolus	sommargylling
Lanius collurio	törnskata
Perisoreus infaustus	lavskrika
Nucifraga caryocatactes	nötkråka
Serinus serinus	gulhämling
Carpodacus erythrinus	rosenfink
Pinicola enucleator	tallbit
Emberiza pusilla	dvärgsparv
Emberiza hortulana	ortolansparv
Emberiza rustica	videsparv